

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.
Előfizetési ár: egész évre 28 korona, fél-
évre 14 korona. Egyes szám ára 60 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollegium:
Idő kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Új reformáció.

Elérkeztünk az utolsó állomáshoz, ahol már a kapcsolat is megszűnt az emberek közt.

Megállt a közlekedés és már csak a villanyos sodrony köti össze a szűk korlátok közé szorított magyarságot.

Az anarchia réme fenyeget, amelynek nyomán kél a hideg és éhínség, a nyomorult éhen pusztulás.

Elérkeztünk a kétségbeesés küszöbére, amidőn a lélek már nem bírja a terheket és össze-
tozva es leporva letargába süllyed.

Mindez miért? Hiszen ennek nem szabad bekövetkezni.

Van egy igazság, amelyet letagadni nem lehet: „Dolgozó ember nem pusztulhat el”. Miért nem dolgozunk tehát? Mert elvesztettük a hitünket. A hívő, bizakodó ember nem adja fel a küzdelmet, de erejét megfeszítve, keresztül küzdi magát még a poklokra is.

Látunk életet a sivár karsztokon, a sivatag pusztákon; a perzselő afrikai homokon és a fagyos hómezőkön.

Látunk kenyérkereső embereket az őserdő rengetegében, a mérges kígyók és fenevadak hazájában; a háborgó tengeren és a mocsárláz sorvasztó légkörében.

Mindenütt emberek küzdenek, bíznak és dolgoznak. Hogyan történhetett meg, hogy a földi Kánaánban révedező tekintettel, kétségbeeséssel, lesújtva lézengenek az emberek? A bűnök minő halmozata okozhatott ilyen rettenetes bűnhődést? Mi idézte fel ezt a rettenetes cataclysmát? Mit vétett ez a nemzet, hogy a megpróbáltatások özöne zúdul fejére?

Bizony mondom, ha ezt a kérdést vizsgáljuk, reá jövünk, hogy bűnös itt mindenki.

Bűnös volt a király, aki csak zsarnokoskodott, de szeretettel nem övezte népét. Elnyomója, nem felemelője volt alattvalóinak. Soha sem szállt le a mélybe, de körülvette magát a hízalgök tanácsával és azok befolyásolták.

El is vette méltó büntetését.

Bűnösök voltak a tanácsadók, akik kitüntetésekért, a hatalomért és a fényben való részese-
désért, hiúságuk kielégítéséért oda dobták a nemzetet.

Érzéketlenek voltak a népek kívánságaival szemben, a magok önző néző pontjából tekintettek mindent, háborúba vittek bennünket, zsarnoki erőszakkal nyomták el a feljajdulást.

Hibásak voltak a vagyonosak, mert a pénz ridög számlálása közben nem vették észre, hogy annak megszerzése sokszor mások elszegényedését okozta, hogy ahhoz nem egyszer ember-
vér tapad.

Most fogvacogva, görcsösen szorítják, vagy dugdossák féltett kincsüket, még most sem bocsátják útjára, hogy a nyomorgók könnyét felszárítsák vagy az éhező, ruhátlanok szenvedését enyhítsék.

A kislelkűség újabb bajok forrása lehet. Maholnap késő lesz, ha két kézzel akarnák is szórni oda, ahol ma szűk marokkal osztva is megnyugvást érhetnének el.

Mulasztást követtek el a lelkipásztorok, akik nem mélyedtek bele hivatásuk teljesítésébe. Nem az előírt kötelességek sablonos lerová-ának kellett volna élni, de a krisztusi szeretetnek.

Közzevegyülni a nyájnak, megkérdezni minden egyestől: Mi fáj?

Írt vinni a sebekre, erőt, hitet csepegtetni a gyengék lelkébe. Osztozni örömükben és bánatukban.

Most már késő, legalább is ez idő szerint, mert a beteg eltolja az ajkához nyújtott orvos-
szert és némán várja a lelkihatást, vagy zajongva ordítja az elkeseredés hangját.

A tanítóval szemben pedig mindnyájan igaztalanok voltunk. Nem hallottuk meg segélykérő hangjukat, nem emeltünk nekik elegendő iskolát és mégis azt kívántuk, hogy háborgó lelkükkel ők neveljenek szelídségre és békességre, okos józanságra szánt emberanyagot.

A tudatlanokat pedig ne bántsuk. Kihasz-

nálták őket és tudatlanságban tartották. A primitív, szinte ősállapotban levőktől várhatunk-e mást, mint fektelen szenvedélyeiknek elementáris erővel való kitörését? Most azután azt szeretnők, hogy higgadt, okos magatartást tanúsítsanak, mert különben elpusztul minden.

Hogyan kívánjuk mi ezektől, hogy a belátásnak arra a fokára emelkedjenek, ahol a célszerűség felismerése veszi át a szerepet?

Ne csodálkozzunk azon se, hogy a demagógok prédája lesznek, mert azok festett egekkel biztatják őket. A munkánélküli élet és gazdagság szivárványhídját mutogatják nekik.

Bizony mondom az utópia lett úrrá a nemzetben, amely elernyeszt, munkára képtelenné tesz és csalódásba fullad.

Segít-e ezen egy új reformáció? Igenis segít! De nem az, amelyet forradalmi lelkek elképzelnek!

Nem az a lényeg, legyen-e konvent vagy nem? Újra választunk-e vagy meghagyjuk a régiakat? Rohanó lépésekkel vágjunk-e elébe a haladásnak? Ez itt egy sem életbevágó kérdés.

Már is annyit ugrottunk, hogy szinte még sem tudunk már a lábunkon állani.

Az őrültek hániban azelőtt elgúnyolták minden nagyainkat, gúnyosan rohantunk el mellettük, szinte el is felejtettük már őket.

A stádion futásnak új fajtákai kerültek az élre, akik bár gyorsan megfutották a célt, de most kimerülten, elaléltan elfulladtak s velük a tehetetlenségig legalopprozták magukat, akik a futamban résztvettek.

Az ilyen versenyfutást nem lehet egy egész nemzettel a végkimerülésig erőszakolni.

Reformáljunk, de ez a reformáció legyen minden egyesnek a törekvése, saját lelkének, életberendezésének megújítása.

Szálljunk magunkba, vizsgáljuk meg lelkiismeretünket, ismerjük be egyenként, külön-külön hibáinkat, elmélkedjünk hazánk, egyházunk, nemzetünk sorsán és tegyünk erős fogadalmat, hogy jövőben ez nem lesz így.

Majd azután, ha megfékeztek csunya szenvedélyeinket, érvényre juttatjuk a belénk oltott jó tulajdonságokat, ha megtanulunk lemondani, tünni, szenvedni és másokért, a közért dolgozni, akkor ez a megújítás magával fogja hozni az új reformációt is.

Ez nem megállás, ez nem tétovázás, de a józan ész postulatuma.

Meghozza ez az egyháznak is az ő reformálását.

Szomjas Gusztáv,
e. m. gondnok.

Tárca

Angol vélemény Magyarországról 202 évvel ezelőtt.

Lady Mary Wortley Montague 1716 augusztusától 1718 novemberéig Európán át Ázsiában és Afrikában nagy utat tett s átutazott hazánkban is. Magyarországi tapasztalatairól 1717 január 30-án, Péterváradon kelt s nőtestvéréhez írt levelében számol be hosszasan. Bár a levélnek csak igen kis része az, amelyik egyháztörténelmi szempontból figyelmet érdemel, mindamellett sok tekintetben nem lesz érdektelen, ha olvassuk, hogy milyenek látták hazánkat, több, mint 200 évvel ezelőtt egy angol nő. A levél ez:

„Kedves Testvér! Végre szerencsésen és egészségben megerkeztem családommal együtt Péterváradra. Az úton oly keveset szenvedtünk a hideg miatt (az igaz, hogy el voltunk látva rókaprémek bundákkal) s oly kényelemmel találkoztunk mindenütt előre küldött hírnökeink gondosságából, hogy alig tudom tartóztatni magama kacagástól, ha emlékezetembe idézem azt a sok ijesztő mesét, amit erről az útamról mondtak. Ezek — amint gondolom — csakis a bécsi ismerőseim kedveskedésének terhére róhatók, mivel ők a tél folyamára Bécsben akartak marasztalni. Talán nem lesz unalmas neked, ha röviden értesítelek útamról, amely előttem teljesen ismeretlen országban vitt, s amelyet magok a magyarok is kevéssé járnak, mivel inkább választják a kényelmes dunai utazást. Szerencsénk volt, hogy kellemesebb volt az időjárás, mint az évszázadokban lenni szokott: hó ugyan volt bőven, úgyhogy kocsijainkat szánakra kellett tenni, amelyek oly gyorsan és könnyen siklottak, hogy ennél alkalmasabb eszköze nincsen az útipostának.

Tizenhetedikén megérkezünk Győrbe (Bécsből indulva, másodnapra), ahol — mivel W. úr érkezésünket előre tudatta a kormányzóval, — a város legszebb házát rendezték be számunkra, ezt az őrség gondjába vette; testőrt állítottak a kapunk elé s megadtak minden tiszteletet. A kormányzó s a többi tisztek várakoztak W. úrra, hogy megtudják, miben lehetnek szolgálatára. A temesvári püspök nagy udvariassággal meglátogatott s erősen hívott másnapra ebédre, ezt — tovább utazásunk miatt — nem fogadhatván el, sok kosár gyümölcsöt és különféle magyar borokat küldött egy frissen lőtt szarvassal együtt. Ennek a prelatusnak nagy hatalma van az országban, az ősrégi Nádasdy-familiából való s öreg korára tekintettel, nagy tekintélyű. Nagyon udvarias, kellemes, jókedélyű öreg úr, magyar ruhát visel, tiszteleireméltó fehér szakállal övcig ér.

Győr (Raab) erős város, őrséggel és erődítményekkel. Sokáig határváros volt a török és német (sic) birodalom között. Nevét a Rába-folyótól veszi, amely mellette van, épen a Danába való torkollásnál, teljesen sík földön. A törökök Sinan basa vezérlete alatt, III. Amurath szultán idejében, 1594-ben foglalták el. A várparancsnokot, akit árulással gyanúsítottak, később a császár parancsára lefejezték. Gróf Schwartzenburg és Pálffy 1598-ban meglepetésszerűen visszafoglalták s ez időtől kezdve a németek (sic) kezén maradt, bár a török 1642-ben még egyszer megkísérelte, hogy visszavegye. A székesegyház nagy és jól épült s az egyetlen nevezetessége a városnak. Komáromot a folyó túlsó oldalán

elhagyva, 18-án Nosmuhlba, egy kis faluba mentünk, ahol nehézséget okozott, míg türehető helyet találtunk.

Két napig folytattuk útunkat ettől a helytől Budáig, a világ legjobb síkságán keresztül, olyan síma, mintha padolva volna s különösen termékeny; de legnagyobb része elhagyott és műveletlen, pusztává lett a török és császár kölesönös háborúja s a még kegyetlenebb polgárháború miatt, amelyet Lipót császár idézett elő a protestáns vallás barbár üldözésével. Ez a fejedelem rendkívüli kegyes jellemű és természetű szelíd, könyörületes hajlamú volt; de amikor lelkiismeretét a jezsuitákra bízta, kegyetlenebb és megbízhatatlanabb (árulóbb) lett szegény magyar alattvalóihoz, mint valaha a török volt a keresztényekhez; lelkiismereti furdalás nélkül megszegte koronázási esküjét és hitet tett ünnepélyesen sok nyilvános szerződésben. Valóban semmi sem szomorúbb (melankólikusabb), mint utazni Magyarországon keresztül, elgondolván ennek az országnak előbbi virágzó állapotát és látni a földnek ily nemes darabját csaknem lakatlanul.

Ilyenek az állapotok jelenleg Budán is (ahova 22-én hajnalban érkezünk), a magyar királyok egykori székhelyén, akiknek palotája annak a kornak legszebb épületei közé tartozott. Most teljesen rom s a legutolsó győzelem óta nem építették újra a városnak egyetlen részét sem, kivéve az erődöket és a várat, amely a nagyerdemű kormányzó generálisnak, Ragulenak jelenlegi székhelye. Ő nyomban meglátogatót minket s kocsiján elvitt a házába, ahol a felesége a legnagyobb szíveséggel fogadott és remekül megvendégt. A város egy kis dombon van a Duna déli (sic) oldalán. A város sokkal magasabb, mint a város s belőle a kilátás nagyon szép. A várfalon kívül van egy csomó apró ház. Jobban mondva kunyhó, az úgynevezett Rácváros, mert lakói rácok. A parancsnok azt állította, hogy ki tudna állítani tizenkétezer fegyveres embert. Ezek a városok nagyon küönösek, a házaik sorokban vannak, sok ezer egymás mellett, hogy kis távolságról úgy látszanak, mint régi módú szalmás sátrak. Mindegyik áll egy kunyhóból felül és egy másiktól alól; ezek a nyári és téli helyiségek. Budát először Nagy Szolimán foglalta el 1526-ban és a következő évben elvesztette I. Ferdinánd cseh (sic) király javára. Szolimán visszafoglalta az őrség áruháza folytán és önként átadta János magyar király kezébe. Ennek halála után, mivel a fia kiskorú volt, Ferdinánd ostrom alá fogta, úgyhogy az anyakirálynő kénytelen volt segítségért Szolimánhoz fordulni. Ez csakugyan megszüntette az ostromot, de török őrséget hagyott a városban és felhívta az anyakirálynőt, hogy hejjezze el onnan az udvarát, ami 1541-ben meg is történt. Aztán kiállotta 1542-ben a brandenburgi őrgróf, 1598-ban gróf Schwarzenburg, 1602-ben Rosworm tábornok és 1684-ben a császári haderők parancsnokának, a lotharingiai hercegnek ostromait, kik közül az utolsó 1686-ban elfoglalta, bár a parancsnok, Apti basa, aki a küzdelemben harcolva elesett, egy rómaihoz méltó vitézséggel makacsul védelmezte a várat. Ennek a városnak elvesztése olyan jelentős volt és a törökök között oly nagy megütközést keltett, hogy ez okozta a következő évben IV. Mohamed szultán letételét.

Nem mentünk tovább huszonharmadikáig, amikor áthaladtunk Adamon és Todowaron, mindkettő tekintélyes város volt, míg a törökök kezén volt, de most teljesen rom. Mindazáltal néhány török város maradványai mutatják, hogy mik voltak. Az országnak ez a része nagyon sok erdővel van borítva s kevéssé járt. Hihetetlen, hogy mennyi rengeteg vad szárnyast láttam,

amelyek itt gyakran igen magas kort érnek „nem zavarva ágyúktól nyugodt alomban.“

Huszonötödikén Mohácsra mentünk, ahol megmutatták a mezőt, ahol Lajos, Magyarország ifjú királya, elvesztette seregét és életét, belefutván egy árokba (sic), amikor menekülni akart Balybeus elöl, a nagy Szolimán tábornoka elöl. Ez az ütközet nyitotta meg először az utat Magyarországra szívébe.

Nem nevezem sorra az apró falvakat, amelyekről semmi nevezetést sem tudok mondani, de azt megirhatom, hogy mindenütt találtam meleg kályhát és nagy bőséget főképen vadsültekben. Az a kevés nép, amely Magyarországot lakja, elég könnyen él: pénzük nincs, de erdői és alföldjei ellátják őket nagy bőséggel. Meg volt nekik parancsolva, hogy adjanak nekünk mindent, amire szükségünk van, még lovat is azt adják, amelyiket kívánjuk, ingyen; de W—y úr nem akarta elnyomni a szegény falusi népet azzal, hogy érvényt szerezzen ennek a rendeletnek, hanem mindig megfizette az árát annak, amit igénybe vettünk. — Ezen a váratlan nemeslelkűségen amelyhez nagyon kevéssé voltak hozzá szokva, annyira meglepődtek, hogy elutazásunkkor mindig egy tucat kövér fácánt, vagy más efféléket adtak ajándékba. Ruhájuk igen egyszerű, mivel báránybőrből van az egész, a sapka és cipők szintén abból az anyagból. Elképzelheted, hogy ez az öltözet sok télen át eltart és így alig van szükségük pénzre.

Huszonhatodikán átmentünk a befagyott Dunán fogatostul-kocsistul. A túlsó parton találkoztunk Veterani generalissal, aki szíveséggel hívott minket, hogy töltsük az éjszakát az ő pár mértföldnyire levő, szerény kastélyában, állítván, hogy nehéz dolog lenne egyfolytában tovább utazni az egy nap járóföldnyi távolságra fevő Eszék városába. Ezt mi is igazoltnak találtuk, mert az erdők igen veszedelmesek és még járhatók a farkas-falkák igen száma miatt. Mindazáltal, bár későn, de épen megérkeztünk Eszékre, ahol egy napig tartózkodtunk, hogy futárral leveleket küldjünk a belgrádi basához; s én felhasználtam az alkalmat, hogy megnézzem a várost, amely nem nagyon nagy, de csinosan épült és jól meg van erősítve. Nagy forgalmú hely volt, igen gazdag és népes, mikor a törökök kezén volt. A Drávanak a Dunába torkollásánál van. Hidját a világ egyik legnagyobb hídjának tartották, mivel nyolcezer lépés hosszú és tiszta tölgyfából való. Gróf Lesly 1685-ben felgyújtatta s a város is elhamvadt, de a törökök újra felépítették és megerősítették s mindazáltal 1687-ben elvesztették. Dannewalt tábornok ekkor elfoglalta a császár számára, akinek kezén maradt mindeddig és ma Magyarország egyik védbástyája.

Huszonnyolcadikán Bokorvárra mentünk, amely igen nagy rác város és a fentírt módon épült. Itt találkoztunk — ezredessel, aki nem engedte, hogy máshová szálljunk, mint őhozzá, akinek lakásán megismerkedtem feleségeivel, aki igen szeretetreméltó magyar úrnő és unokahúgával s leányával, akik csinos leányok. A lakás háromnégy rác házból van egybeszakítva és a lehetőség szerint csinos és kényelmes. A magyar nők sokkal szebbek, mint az osztrákok. A bécsi szépek mind ebből az országból valók. Általában igen szépek és jó alkatúak, ruházatuk — úgy látom — igen tisztas (illő, illendő). Ez az úrnő biborszínű bársony ruhában volt, amely cobollyal volt beszegve és teljesen a természetére volt rászabva s szoknyája a földig ért. A ruhaderék ujjai a karjaihoz simúltak s elöl két sor apró arannyal, gyönggyel, vagy gyémánttal volt begombolva. Fejükön arany rojtot viseltek, amely egyik oldalon lecsüngött és coboly, vagy finom

rókaprémbe volt foglalva. Jóízű ebédet adtak, melyet igen szíves és kedves társalgás közben költöttünk el. El is kísérték bennünket egy darabig az úton.

Huszonkilencedikén megérkeztünk ide, ahol találkoztunk L. parancsnokkal, az őrség tisztjének fejével. A kormányzó házában legjobb részében voltunk elszállásolva és megvendégelték pompásan a császár rendeletére. Itt várjuk, míg a török határon minden elintézőnek a fogadtatásunkat illetőleg. W-y úr futára, akit Eszékről küldött el, visszatért ma reggel, hozván bíbor színű atlaszelyem tokban a basa válaszát, melyet itt a tolmács lefordított. Igéri a tiszt fogadtatást. Kívántam, hogy jelölje ki, hol találkozunk a török kísérettel? Ő visszaküldte a futárt, megnevezvén Beeskot, egy kis falut Pétervárad és Belgrád között. Itt fogunk várakozni, míg megkapjuk a válaszát.

Igy, kedves Testvér, írtam egy részletes és - attól tartok -- talán unalmas tudósítást utazásom eme részéről. Nem olvasmányaim mutogatása mondotta velem az érintett városok történelmének néhány részletét: mindig kerültem az efféléket, amikor olyan helyekről beszéltem, amelyekről azt gondoltam, hogy éppen úgy ismerted a történelmét, mint én. De Magyarország a világnak olyan része lévén, amely úgy vélem, teljesen ismeretlen előtted, és amelyről én is csak a legújabb hírekkel rendelkezem, ezért én nagyon gondosan gyűjtöttem egybe megbízható emberektől. Mindazáltal, ha nem tetszik, megteheted, hogy abbahagyod az olvasását.

Szerető testvéred.

U. i. Megigérték, hogy ezt a levelet gondosan elküldik Bécsbe."

Glenator.

Iskola

Felhívás.

A belügyminiszterium 74,778—1918. szám alatt kelt engedélye alapján.

Szeretett honfitársaink! Magyar véreink!

A kálvinista Rómából, az öreg Kollégium falai közül kérő szó hangzik felétek. Az idő kérésünkre kedvezőtlenül tetszik. Nemzetünk, egyházunk szorongattatik magatok pedig a bizonytalan jövő felől táplált aggodalmakon kívül a sivár jelen keserű próbái által nyomattok. Ily szomorú viszonyok között szinte vakmerőségnek tűnik fel abban bizakodni, hogy szívetek fel bír emelkedni a „jókedvű“ adakozás áldozatos magasságába. Bizony a viszonyokban minden ok megvan rá, hogy a kétség és habozás ingatag lépteivel közeledjünk felétek, de mi mégis bátran, bizakodva szólunk, mert az eredményt nem a viszonyok kedvező alakulására kívánjuk alapozni, hanem arra a hagyományos szeretetre, mely minden időben leggazdagabb életforrása volt a debreczeni kollégiumnak. A viszonyokat csupán azért említjük fel, hogy annál élesebben domborodjék ki kérésünk elodázhatatlan volta, hiszen oly egyszerű belátni, hogy csak rendkívüli helyzet irányítja felétek bizó tekintetünket. Kollégiumunknak, a magyar reformátusok eme féltett kincsének s régi büszkeségének legfontosabb szerve: az oly sokattól áldva emlegetett konviktus válságos helyzetbe jutott. Válságba

sodorta a háborús évek során egyre elviselhetlenebbé fokozódó drágaság. Hogy fiai a legnehezebb időkben se nélkülözzenek, magát áldozta fel a konviktus, mint Pelikán, mely vérével táplálja féltett fiókait. Ez az önfeláldozás aztán megpecsételte az ő sorsát is, mint olyan intézményt, melynek léte normális viszonyokban adott föltételekhez volt kötve. Mélyen fájna mindazoknak, akiknek kezébe van letéve a konviktus sorsa, de bizonyára mélyen fájna minden református, sőt minden igaz magyar embernek, ha a konviktus a jövőben nem fejthetné ki azt az áldásos tevékenységet, amelyet a múltban kifejtett, hiszen a jövőben még nagyobb szükség lesz rá, hogy a kollégium kötelekében működő iskolák az egyházépítés és nemzetnevelés terén hivatásuknak minél nagyobb mértékben megfelelhessenek. Ezt azonban semmi esetre sem tehetik meg, ha legfőbb éltető szervük: a konviktus elsovad. A kollégium vonzóerejét minden időben a konviktus képezte, mert ez tette lehetővé sok szegény, de tehetséges ifjúnak, hogy tehetségét érvényesíthesse.

A szegények fiókait, mint a tehetősebb jelentősebb adományait egyiformán hálás köszönettel fogadjuk. Adjak azért és nektek is adatik. Adjak jó mértéket, megnyomatott, megrázott és elfolyó mértéket és akkor ilyen adatik kebeletekbe is, mert azon mértékkel mérnek egyebek nektek, mellyel ti mérték". (Luk. 6:38.) A zsolttár-író azt mondja, hogy jól teszen önmagával a másnak adakozó. A Peldabeszédek könyve (11. 26.) pedig így szól: Aki búzáját beszorítja, atkozzák azt a népek, Istennek áldása leszen pedig a kiadónak fején. Lukács evang. élista pedig azt mondja, hogy „jobb adni másnak, hogy nem venni“. (Csel. 20:35.) Ne keményítsék meg hát a ti szíveteket, midőn esdő szavunkat jó reménységgel emeljük hozzátok, mert kollégiumunk tápintézetének szüksége minden mértéknek felette áll. A kegyes adományokat szíveskedjetez vagy közvetlenül a tiszántúli református egyházkerület pénztári hivatalához, vagy a helybeli református lelkész kezéhez átadni. Az adományozók nevét arany könyvben örökíti meg a kollégium s áldást kér reájuk a minden jóknak adójától.

Hazafiúi és testvéri szeretettel vagyunk

Debreczen, 1919 január 8.

Gróf Degenfeld József,
egyházkerületi főgondnok.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Márk Endre,

református egyházi főgondnok,
a kollégiumi gazdasági tanács elnöke.

Dr. Lencz Géza,
kollégiumi igazgató.

Lic. Erdős Károly,
lelkészképzőintézeti mb. igazgató.

Karai Sándor,
főgimnáziumi igazgató.

Dr. Veress István,
tanítóképző-intézeti igazgató.

Dr. Varga Jenő,
tápintézeti bizottság elnöke.

Dr. Radó Endre,
gazdasági tanács jegyzője.

Rózsa Sándor,

egyházkerületi és kollégiumi pénztárnok.

Közélet

A zsinatról.

Lapunk egyik kitűnő munkatársa — tekintélyes egyház tekintélyes lelkésze — hozzánk intézett magánlevelében kijelentvén, hogy az ügynevezett országos református tanács forradalmi jellegű mozgalmát nem helyesli, azt a nézetet fejezi ki, hogy a zsinatnak azonban az volna a feladata, hogy önmagát azonnal feloszlassa, mert az egyház belső reformációjára csakugyan szükség van, ez a zsinat pedig arra nem képes, már csak azért sem, mert a központból kijelöltek választották meg tagjaivá.

Annak idején, mikor a zsinati tagok választása történt, magam is megírtam, — vezető helyen is és egy másik cikkben is, — hogy a választás eredményét nem találom a zsinat iránti nagyobb érdeklődés bizonyosságának. Valóban — legalább a mi kerületünkben — csaknem mindenütt változatlanul elogadták a központból szétküldött tanácsadó névsort, amely pedig természetesen csak szűkebb kör megbeszélése alapján jött létre. Ebből azonban nem az következik, hogy tehát a zsinati tagok nem szabad választás alapján nyert megválasztásukat. Eltekintve attól, hogy a választás nem is mindenütt történt együttes névsor alapján, — a Duna-mellékről például épen amiatt hallottunk panaszt, hogy partikuláris szempontok miatt nem juthattak helyhez az egyházkerület egyes kiválóságai, — s eltekintve attól, hogy igenis volt olyan egyházkerület, — például az erdélyi, — ahol lajstromosan ugyan, de épen nem egységes névsorral szavaztak: a mi kerületünk választásának eredményét sem lehet helyesen úgy fogni fel, mint felülről erőszakolt jelöltek diadalát. Elismerem, hogy lajstromos szavazás mellett, különösen olyan nagy kerületben, mint a miénk, ahol az érintkezés a nagy távolság miatt nehézkes, nehéz egy már megállapított listát megbuktatni, de nem lehetetlen. Annál kevésbé lehetetlen legalább nagyobb számú eltérő szavazatok adásával demonstrálni, hogy a központból kiküldött névsor egyáltalán nem, vagy legalább részben nem nyerte meg a tetszést. Nálunk azonban az történt, hogy igen kevés kivétellel elfogadták a közölt névsort, vagy ahol változtatást tettek rajta, legfeljebb elcsereáltak egy-egy rendes tagot egy póttaggal, vagy lelkészi részről jelöltek olyat, aki világi jelöltnek volt írva. Történt ugyan kísérlet nagyobb változtatásra is, és pedig nem csupán egy egyházmegye körében, azonban ez a módosított (mert ez is csak módosított lista volt), a szavazatoknak talán egy negyvened részét kapta, pedig oly kitűnőségek nevei voltak rajta, mint Dicsőfi József, Jánosi Zoltán, Pokoly József. Ez a kísérlet is azonban annak a bizonyossága, hogy ha komolyan akarták volna, lehetett volna a választás eredményének másnak lennie. Szívesen elhiszem, hogy a szavazásra jogosult presbiteriumoknak közömbös volt, hogy például én zsinati tag legyek (bár véletlenül több szavazatot kaptam, mint az összes szavazatok száma), azonban ha komolyan mást akartak volna, akkor nem lett volna közömbös. Nem a listának a központból kiküldése volt itt a hiba, hanem az érdeklődés hiánya.

Ez szomorú tény. De vajjon segít-e rajta, ha a zsinat magát feloszlatja és új választás lesz? Hol a biztosíték, hogy az új választásnál nagyobb érdeklődés fog mutatkozni? Talán Kisújszálláson, Mezőtúron s még egy néhány helyen lesz. Máshol megint el fogják fogadni

a — talán most nem az egyházkerület elnökségétől, hanem máshonnan szétküldött listát. S akkor majd jövök én és azt mondóm: oszlassa fel magát a zsinat, mert kellő érdeklődés nélkül választották a tagjait.

De ez a dolognak kevésbé komoly része. A komolyabb része az, hogy ez a zsinat nem képes az egyház szükséges belső reformációjának megvalósítására. Hogy miért ez a zsinat nem képes, — én nem tudom. Én azt mondom: egyik zsinat sem képes.

Az egyház szükséges belső reformációjának nem a zsinattól, hanem az egyházközségektől kell megindulni. Mert mit tehet a zsinat? Alkothat hitcikkeket, ha akar. De tudja-e tenni, hogy az egyháztagek higgyenek? Formálhat egyházi alkotmányt. De vajjon jogszabályokkal lehet-e megvalósítani az Isten országát? Megszabhatja a lelkészek s más egyházi tisztviselők feladatait. Tudja-e tenni, hogy ezek a feladatok csakugyan teljesítenek. Alkothat lelkészválasztási törvényt. Meg tudja-e tenni, hogy a törvény alapján mindegyik lelkész a méltó helyre kerüljön? Alkothat közoktatásügyi törvényt. Meg tudja-e tenni, hogy tanítók, tanárok a törvény paragrafusainak megsértése nélkül elhanyagolhassák az Isten országának építésében való munkálkodást?

A zsinat nem a belső reformáció megvalósítására való testület. A zsinat, mint az egész jogi szervezet az egyházban, csak arra való, hogy az Isten országának építésében is szükséges jörendet úgy, ahogy megteremtse. Lelket, hitet, cselekvésre készséget az embereknek nem adhat.

Hiszem és vallom, hogy a kálvinista reformáció legnagyobb jelentősége az egyházközségnek az egyházi élet alapjává tételében van. Nem azért, hogy minden egyházi hatalom végsőleg az egyházközségtől ered. Hanem azért, mert a tulajdonképeni egyházi munkát, az embereknek a Krisztushoz vezérlését az egyházközség teljesíti. Az egyházközség a színhelye az Isten ígéje hirdetésének, a szentségek kiszolgáltatásának, a lelki gondozásnak, az emberek büntől megóvásának, a szeretet munkája végzésének. Az egyházközség legyen az Isten országának pitvara.

Ha az egyházközség képes lesz nem korteskedés és (sajnos) vesztegetés alapján, hanem az Isten lelkétől vezettetve keresni meg a papját, meg a többi előjáróit s ha a papok és többi előjárók nem világi javakat keresnek az elnyert hivatal révén, hanem valóban *elszánják magukat a Krisztus szolgálatára*: akkor mindegy lesz, hogy kikből áll és hogyan ülésezik a zsinat. Azaz hogy: akkor azzal is törődni fognak, hogy kikből álljon és mit dolgozzék a zsinat. Addig pedig, ha az angyalok nyelvén beszél is a zsinat és ha mindennap kétszer újonnan választják a tagjait, akkor is hiábavaló minden erőlködése.

Ha komolyan akarunk belső reformációt, reformáljuk magunkat is és reformáljuk az egyházközségi munkát. Tanuljuk egymást szeretni s egymás munkáját bizalommal kísérni. Mindenek felett pedig: ha elégedetlenek vagyunk is mással, ne higgyük azt, hogy mi jobban tudunk mindent másnál.

K. B.

A keresztyén embernek nem feladata, hogy a dogmákról nagyszerűen beszéljen, hanem hogy Istennel mindenkor magasztos és nagy dolgokat cselekedjék. ZWINGLI.

Halottaink.

Tóti Poroszlay Paulina nemes lelkű, jótékony szívű, hitbuzgó keresztyén társnőnk, kiválóan tevékeny, példás életének 67. esztendejében, négy hónapi kínos, emésztő szenvedés után f. január hó 13. napján eszendesen elhunyt. A bibliai Márta szorgalmatosságával és Mária hitével ékeskedő úri nő sok áldást árasztott mindenütt, ahol alkalom nyílt az önzetlen áldozatkészség nyilvánítására. Temetése Debreczen város előkelő társadalmának őszinte részvéte mellett e hó 15-én volt. A gyászháznál a dalegylet énekelt és Dr. Erdős József egyetemi tanár mondott imádságot. A jobb hazába költözött úri nőt nagyszámú rokonok, sógorok, testvérek gyászolják. Lelke felétől megváltan kesergő iker-nővére Széll Kálmán nagyszalontai ny. lelkészespe-resnek a felesége.

Özv. dr. Kovács Sandorné szül. Szoboszlay Papp Laura úri asszony, a jóságos feleség, gondos anya, gyöngéd anyós és szerető nagyanya folyó hó 9-én reggel, életének 65. esztendejében, rövid szenvedés után az Urban elhunyt és Budapesten, a Kerepesi-út melletti temetőben helyeztetett végső nyugalomra. Az elköltözött úri asszony néhai Kovács Sándor debreczeni jogtanár özvegye volt és három leányán, vejen s négy unokáján, úgyszintén nagykiterjedésű közeli és távoli rokonságán kívül sokan gondolnak rá méltó részvétellel és kegyelettel.

Kónya Gábor, a mezőtúri református egyház lelkipásztora életének 39., mezőtúri önfeláldozó szolgálatának 10. évében, folyó hó 7-én hosszas szenvedés után Megváltójához költözött. Tetemeit 9-én délután, az újvárosi templomban tartott gyászszertartás után az alsórészi temetőben helyezték nyugalomra, a legőszintébb részvét kifejezése mellett. Idvezült lelkipásztortársunk fényes tehetségű, alapos készűtségű, széles látókörű és áldásdús munkásságú hűséges szolgája volt az Úrnak és az anyaszentegyháznak s korai halála igazi veszteség a hazai reformátusságra nézve. Hivatásos belmissziói tevékenységével és eredeti felfogásról tanúskodó s szép reményekre jogosító irodalmi zsengeivel elismerést aratott az illető körökben, ahol tiszteletben fogják tartani emlékezetét. Haláláról egyháza presbiteriuma kegyeletes hangú gyászjelentést adott ki Gyászba borult özvegyének s családjának vigasztalódást, megnevűtatást kívánunk. A gyülekezetbe pedig állítson az Úr, az elhunyt hű és buzgó pásztor helyére mindenben alkalmas és méltó utódot.

Kiss Károly runyai lelkipásztor december hó 25-én, életének 60. évében sok szenvedés után elhunyt. A boldogult lelkipásztor özvegye, gyermekei, vejei és unokái gyászolják.

Báró Kemény Kálmán, volt főrendiházi alelnök s az erdélyi egyházkerület egykori nagynevű főgondnoka 80 éves korában december hó 4-én Kolozsváron elhunyt. Az anyaszentegyháznak ügyét mindig szíven hordozta és hatalmasan támogatta.

Kenessei Kenessey Móric veszprémi állami közjegyző, az ottani református egyház főgondnoka, áldásos életének 82., házasságának 44. évében, december 26-án elhunyt. A puritán kötelesség tudó emberek mintaképe volt. — Legyen áldott emlékezetük!

Különfélék.

Kormányválság van s ezzel kapcsolatban megint szó esik a vallás- és közoktatásügyi miniszterium kettéválasztásáról. A budapesti lapok vallásügyi miniszternek Persián Ádám néppárti újságíró, közoktatásügynek pedig Kunfi Zsigmond eddigi népiöléti minisztert kombinálják. És *Juhász-Nagy Sándor*? Ő mint államtitkár, kitűnően bevált és az uralmon levő pártok egyike határozottan őt kívánja. Talán csak nem a református vallása az akadály? Hát ennek a tárcának élére jó az exponáltan katolikus és jó a felekezeti nélküli, csak épen az van diszkvalifikálva, aki reformátusnak született? Ha egy olyan mindenképen rátermett ember, mint Juhász-Nagy Sándor római katolikus vallású volna, nekünk eszünk ágában sem volna kifogást emelni a minisztersége ellen. De épen ezért felettebb sérelmesnek találjuk, hogy a demokrácia korában egy mindenképen alkalmas embert a vallása miatt mellőzzenek.

Új reformáció címen a múlt év végén református egyházi heti lap indult meg, Haypál Benő és Veress Jenő szerkesztésében. Eddig négy számát vettük, egyszerre. A lap, amint ezt szerkesztői neve után is gondolni lehet, komoly, tartalmas, irodalmi színvonalú és előkelő hangú. A mellett, hogy az országos református tanács organuma, nagyon sok, nekünk rokonszenves hírt penget, így például több ízben is visszatérve több olyan kívánságot hangoztat, aminők a tiszántúli egyházkerület gyülekezeteihez intézett s lapunk dec. 7-iki számának vezető helyén közölt szövegben kifejezést találtak. Természetesen bőven foglalkozik a különböző egyházi lapoknak az országos református tanácsról írott közleményeivel s az érdekes összeállításból megtudjuk, hogy sehosem fogadták a tanácsot rokonszenvesen. Azt azonban nem tudjuk meg, hogy *kikből áll az országos református tanács*? Pedig ehhez mégis csak van köze a nyilvánosságunk.

Háborús uszítók-e a református papok? Az új reformáció abból az alkalomból, hogy *Zoványi Jenő* egy politikai pártgyűlésen mondott beszédében állítólag háborús uszítóknak mondta a papokat és kivált a püspököket, H. (nyilván Haypál Benő) jeggyel ellátott cikkben figyelemre méltó idézeteket közöl dr. Baltazár Dezsőnek és Haypál Benőnek az 1917. évben tartott lelkészegyesületi gyűlés alkalmával mondott beszédeiből. Ezek az idézetek, melyek nem önkényesen kiválogatott mondatok, hanem hosszabb részletet, frappánsul bizonyítják, hogy a való események nem mindig szolgáltatnak komoly és elfogadható alapot a történettudós szigorú ítéletének.

Hogy az Új reformáció bőven foglalkozik Zoványi Jenő radikális párti gyűlésen tartott beszédének állítólagos tartalmával, eszünkbe jut a kérdés: hol vagyunk a Prot. egyházi és iskolai lap? 1917-ben egy, Zoványi-tól a következő számban meg is cáfolta, újsággözelemény alapján egyenest a fejét követelte. Sőt a mi fejünket is beszakgatással fenyegette, mivelhogy mi nem támadunk újsággözelemények alapján. 1918-ban nem is egy lap közölte, Zoványi sem cáfolta meg, hogy ő állítólag a vallásoktatást az iskolából ki akarja küszöbölni, mivel a gyermeket arra szoktatja, hogy a másokban ne az embertársát szeresse, hanem a más vallását gyűlölje, hogy a papokat háborús uszítóknak nevezte stb. Tehát *állítólag* most már nemcsak a reformált keresztyén vallást, hanem minden vallást bántott. Hogy *mi* nem szöölünk egy szót sem, az természetes. Mi majd akkor

beszélünk, ha Zoványi közzéteszi az előadását. De hát a Prot. egyházi és iskolai lap? . . . Tempora mutantur.

Mi az ország talpköve? Egyik vidéki heti sajtó-organum vezető helyen nem a modern társadalmi életbe való idealista poetának tartja Berzsenyit, aki minden ország talpkövének a tiszta erkölcsöt mondja. S miután jelzi, hogy az állam talpköve nem lehet a militarismus; az ország erejét, támaszát a szervezkedésben látja és állapítja meg. De a szervezkedésnek mi adja meg az erőt, ha nem a tiszta erkölcs, amely a legreálisabb alap.

A vallás tanítás kérdésével manapság sokan foglalkoznak az illetékesek és illetéktelenek közül. A radikális irányzat egyáltalán nem akar helyet engedni a vallásnak az iskolában s olyan erkölcsöt akar taníttatni, amelynek nincs a vallással semmi kapcsolata. Úgy érvelnek sokan, hogy a vallás egyéni dolog, így a közéletben nincs helye. De hiszen egyéni dolog az is, hogy mit eszünk, mit iszunk, mivel ruházkodunk s mégis — úgyebár — országos intézményeket létesítenek az élelmezés megkönnyítésére. Még egyénibb dolog, hogy valakinek milyen a világnézete: konzervatív, radikális, szociális, kommunista stb.-e és mégis azt látjuk, hogy a hasonló gondolkozásúak nemcsak a magok véleményének kölcsönös erősítésére alakítanak egyesületeket, hanem a rendelkezésükre álló összes eszközökkel, propagandával, olykor az „egyéni” teljes leigazásával igyekeznek hiveket toborozni a maguk világnézetének. Helyes-e hát, ha az emberi lélek mélyén élő vallásosságtól el akarják venni azt a tápot, amely az ő fejlődésének, izmosodásának és energiájának nélkülözhetetlen eleme s tényezője? Erre természetesen a másképp gondolkozók azt mondják: az más kérdés. Mi azonban a cáfolat mellőzésével egyszerűen csak annyit jegyzünk meg, hogy miként évszázadok óta, úgy a mai időben is a nemes értelemben vett emberit azok képviselték és képviselik, akik a vallásosság és ezzel kapcsolatos erkölcsiség mozdíthatatlan fundamentumán állanak.

Szerkesztői üzenet.

Többek tudakozására. A közlekedési viszonyok súlyosak. Itt található meg az oka annak, hogy a különböző, közelebről pedig a 600 K-ás gyors segély kiadhatására szükséges és elég körülményes eljárást igénylő nyugtalanok még nem jutottak el az esperesi hivataloktól minden lelkészhez. Azt tanácsoljuk, hogy kérjék fel az érdekelt lelkészek az esperesi hivatalt, hogy — more patrio — jársonként, egyházzól-egyházra, körlevél útján küldje szét a nyugtalanokat kiállításra. Egyik egyház átküldi a másikhoz. Persze, hogy egy kissé lassú lesz az eljárás s ezenkívül a visszaküldés még nehezebben fog menni, de talán addig javul a vasúti közlekedés állapota.

Pályázat.

Pályázat a tiszaszöllösi (Heves m., posta-vasút helyben) református egyháznál megüresedett harmadik tanítói állásra.

Javadalom: készpénz az egyháztól évi 1100 korona 3 kat. hold 873 □-öl szántó föld. Lakás és kert természetben.

A kornak megfelelő fizetésekiegészítő és egyéb segélyek az államtól.

Kötelesség: az iskolaszék által kijelölt osztályok vezetése, ismétlő tankötelesek oktatása, (melyért a községtől 50 korona jár), megbízatás esetén egyházzjegyzői munka végzése. Ha férfi tanító választatik, úgy tőle az orgonázásban való jártasság feltétlen megkívántatik, kilátás nyujtatván neki arra, hogy pár év múlva a nagyobb jövedelemmel (29 hold föld) egybekötött kántortanítói állásra elő lesz léptetve. Pályázhatnak nőtanítók is, akik megválasztásuk esetén női kézimunkát is kötelesek tanítani. Állás azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő január 29. Kérvények református lelkész hivatalhoz Tiszaszöllösre küldendők.

Presbiterium.

Pályázat

a nagyszántói református egyház kántortanítói állására. Fizetés: 1. készpénz 20 korona; 2. 10¹/₄ köböl búza; 3. két öl tűzifa (búza és fa megváltva 182-50 koronáért); 4. örlésdíj 12 korona; 5. 3⁶⁵⁶/₁₆₀₆ öl szántó föld (most évi bére 500 korona); 6. 8 drb legeltetési jog; 7. tandíjváltás 446 K 40 fillér; 8. törvényszerű állami fizetésekiegészítés; 9. ismétlősök tanításaért 40 korona; 10. temetési stóla; 11. lakás és kert természetben. A földek után az állami adót az egyház fizeti.

Kötelessége: I—VI. vegyes iskola tanítása a tiszántúli református egyházkerület tanterve szerint, temetkezéseknél és istenitiztelet alkalmával éneklés vezetése, lelkész akadályoztatása esetén s kanonikus órákon lelkész helyettesítése. Pályázati határidő február 1. Az állás választás után azonnal elfoglalandó.

Nagyszántó, 1919. január 7.

Dr. Bodnár Gábor,
lelkész.

Hivatalos értesítés.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

205—1919. szám.

A tiszántúli református egyházkerület nagytiszteletű esperesi karának.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak múlt évi december hó 24-én 231.303. szám alatt a nem állami elemi népiskolai tanítók, tanítónők, óvónők és menedékházvezetők államsegély felvételéről szóló nyugtái, valamint a szó alatti állomásokon működő alkalmazottak személyi viszonyainak nyilvántartása tárgyában valamennyi tanfelügyelőhöz intézett rendelete másolatát van szerencsém szíves tudomásulvétel végett alább közölni.

Az államkincstár érdekeinek megóvása szempontjából tisztelettel kérem Nagytiszteletű Esperes urat, méltóztassék nyomatékosan figyelmeztetni a hatósága alatt álló iskolaszékeket az 1907. évi XXVII. t.-c. 30. §-ában és az 1913. XL. t.-c. 28. §-ában foglalt arra a rendelkezésre, mely szerint a tanítói, óvónői és menedékházvezetónői állomásokon történő bármiféle személyi változást 15 nap alatt az állami tanfelügyelőnek bejelenteni tartoznak.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1919. évi január hó 12.

Dr. Baltazár Dezső,

püspök.

A vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

231.303—1918.

VII/d. szám.

Valamennyi tanfelügyelőnek és tanfelügyelői kirendeltség vezetőjének.

Az 1907 : XXVII. t.-c. 31. és az 1913 : XL. t.-c. 29. §-at, mely szerint a nem állami elemi iskolai tanítók, tanítónők, óvónők és menedékházvezetők államsegély felvételéről szóló nyugtái ezideig minden év január és július havában az illetékes tanfelügyelő s ezenkívül minden hónapban az iskolaszéki (felügyelőbizottsági) elnök által is láttamozandók voltak, az 1918. évi VIII. néptörvény 10. §-a hatályon kívül helyezte.

Ennélfogva egyidejűleg utasítottam az összes állampénztárakat, adóhivatalokat és más fizető pénztárakat, hogy a községi és hitfelekezeti elemi iskolai rendes és segédtanítók, valamint a községi, hitfelekezeti és társulati (egyesületi) óvónők részére ezideig folyósított, vagy a jövőben folyósítandó fizetéskiegészítő-, személyi pótlék, családi pótlék-államsegélyeket, továbbá a részükre kiutalt és a jövőben kiutalandó háborus segélyt, ruházatbeszerzési segélyt és egyszeri rendkívüli segélyt az utolsó kifizetéstől kezdve folytatólag, illetőleg a folyósítás alkalmával megjelölt időpontig, az érdekelt által kiállított láttamozás nélküli nyugtákra akadálytalanul fizesse ki.

Ezen rendelkezés folytán fokozott mértékben hárul a tanfelügyelőségekre az a feladat, hogy a tankerületük területén levő nem állami elemi népiskolai tanítói, óvónői és menedékházvezetónői állomásokról és az azokon előforduló személyi változásokról az államkincstár és az országos tanítói nyugdíjintézet érdekeinek megóvása szempontjából, a legpontosabb nyilvántartást végezzék és ebben az irányban a leglelküsimeretesebb ellenőrzést gyakorolják.

Midőn erre, a 76.000—1907. sz. útasítás 21. §-ában és a 150.000—1918. sz. útasítás 28. §-ában körülírt kötelezettségére a tanfelügyelő úr figyelmét ezúttal különösen is felhívom, egyben felhívom arra, hogy mihelyst tudomást szerez arról, hogy valamely államsegélyes tanítói, óvónői, menedékházvezetónői álláson oly változás áll be, mely az államsegély beszüntetését vonja maga után, erről az illető adóhivatalt (fizető pénztárt) haladéktalanul, a szükséghez képest táviratilag, értesítse, a kérdéses államsegély kifizetésének a vezetésem alatti miniszterium további rendelkezéséig való egyidejű felfüggesztése mellett és erről, valamint általában minden személyi változásról haladéktalanul tegyen a vezetésem alatti miniszteriumhoz jelentést.

Az iskola és óvodafentartó egyházi főhatóságokat jelen rendeletem közlése mellett egyidejűleg felkértem arra, hogy az iskolaszékeket és felügyelőbizottságokat nyomatékosan figyelmeztessék a személyváltozásokra vonatkozó bejelentésnek az 1907 : XXVII. t.-c. 30. §. és az 1913. XI. t.-c. 28. §-ában megállapított kötelezettségére.

Budapest, 1918 december hó 24-én.

A miniszter helyett:

Neményi,
államtitkár.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Elnöksége.

148—919. szám.

Nagytiszteletű Lelkész úr!

Szeretett Testvérünk!

Az ószövetségi irás szerint, midőn az Úr Izraelt büntetni akará, prófétája által hármat vetett Dávid király elébe, hogy három csapás közül választhat, melyet vele az Úr cselekszik: vagy három esztendeig való éhséget, vagy három hónapig emésztetést az ellenségtől, vagy három napig tartó pusztítását az öldöklő angyalnak Izrael minden határaiban (I. kir. XXI 10—12.). Nekünk nem adatott a választás szabadsága, mert mind a három csapás egyszerre zúdult reánk s évek során át gyötört és még ma is szüntelenül pusztít. A sokszoros csapás sok más egyéb vonatkozason kívül súlyos erőproba elé állította a debreczeni református kollégium jótékony tápinteztetését is, midőn anyagi erejének jelentékeny részét felemésztette s ezzel eddigi áldásos működését megbénította. Kollégiumunk kormányzósága minden fokozatban az intézmény megmentése érdekében minden emberileg lehető elkövetett, minden nélkülözhető s ide fordítható segélyforrásainak felhasználásával és a díjaknak emelésével addig a vonalig, melyen túl immár nem lehet mennie.

Ebben a nehéz helyzetben egyházkerületünk az államkormánytól országos gyűjtés eszközzésére kért és nyert engedélyt. Ennek megvalósítása céljából az itt csatolt kérés szövegét intézzük úgy református hittestvéreinkhez, mint általában véve minden honfitársainkhoz.

Bizodalommal kérjük a nagytiszt. lelkész urat: tegye magáévá konviktusunk ügyét. Méltóztassék a kérés szövegét, akár ezeket a sorokat is, a körülményekhez képest a templomi szószékből felolvasni, buzdító szavakkal kíséni s minden kínálkozó módot és alkalmat felhasználni arra, hogy hitsorsosaink és nemeskeblű polgártársaink adakozzanak konviktusunk felsegélésére. Szükségünk kétszáz ezer koronára megy. Ennek kielégítése nélkül kollégiumunkban a szellemiekben gazdag szegény ifjúság előtt lecsapódik a tudomány csarnokába vezető út sorompója.

A nagytiszt. lelkész úr nemeskeblű fáradozásáért előre is hálás köszönetünket és elismerésünket fejezzük ki. Kérjük hogy a begyűlendő adományokat a csatolt postautalvány, illetőleg postatakarékpénztári befizetési lap felhasználásával egyházkerületünk pénztári hivatalához méltóztassék mielőbb, de legkésőbb folyó évi március hó 15-ik napjáig eljuttatni.

Atyafiságos szeretettel vagyunk

Debreczen, 1919 január 8.

a tiszántúli református egyházkerület nevében

Gróf Degenfeld József,
egyházkerületi főgondnok.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.